

У працях Джона Дьюї знаходимо застереження щодо інноватики, з якими не можна не погодитися, тому що часто нове – це підправлене відоме. Тому дуже важливо усталені в теорії методологічні підходи використовувати на практиці і вчителям із досвідом, і здобувачам вищої освіти – майбутнім учителям фахових дисциплін. Усвідомлення того, що вчений писав свої педагогічні і філософські міркування для освіти в індустріальний період розвитку суспільства, ніяк не применшує актуальності його ідей для сучасної освіти. Неупереджений педагог в історично зумовлених педагогічних системах минулого відшукає для себе багато різних тем для педагогічних роздумів та дисемінації професійного досвіду.

Ключові слова: Джон Дьюї, педагогічні ідеї, нова українська школа.

Список використаних джерел

1. Д'юї Д. Демократія й освіта. Львів : Літопис, 2003. 294 с.
2. Дьюи Д. Опыт и образование. Москва : Педагогика-Пресс, 2000. 384 с.
3. Дьюи Д. Психология и педагогика мышления. (Как мы мыслим). Москва : Лабиринт, 1999. 192 с.
4. Дьюи Д. Ребенок и программа. Школа и ребенок : пер. с англ. Москва; Петроград : Гос. изд-во, 1923. С. 5–20.
5. Дьюи Д. Школа и общество : пер. с англ. Москва : Работник просвещения, 1923. 127 с.

РОЛЬ ІНТЕГРАЦІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

*Вороненко Тетяна,
канд. пед. наук,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Основними проблемами сучасної школи є: постійне зростання інформації, спад зацікавленості учнів у навчанні, зниження рівня академічної успішності учнів, невідповідність результатів освіти вимогам суспільства. Одним із шляхів реформування освітнього процесу є інтеграція.

Інтеграція – це процес встановлення зв'язків між інформацією, знаннями і науками та забезпечення їх структурної цілісності, що має наслідком об'єднання всіх компонентів в діалектичній єдності.

У педагогіці інтеграція – це природний взаємозв'язок різних наук, навчальних предметів (повністю, або лише розділів і тем) на основі спільної провідної ідеї та провідних положень, що реалізується глибоким, послідовним і повним розкриттям процесів і явищ, які вивчаються.

Вважають, що інтеграція навчальних предметів сприяє формуванню цілісності знань учнів про оточуючий світ, профілізації навчання у старшій школі й таких особистісних якостей учня, як креативність і світосприйняття.

На думку низки дослідників структура інтеграції змісту освіти включає: тенденції (інтеграція знань, засобів навчання, узагальнених вмінь і навичок, форм організації освітнього процесу, загальнонавчальних і спеціальних знань, вмінь і навичок); напрямки (внутришньопредметна, міжпредметна, позапредметна інтеграція); види (бідисциплінарний, міждисциплінарний); типи (загальнометодологічний, загальнонауковий, локальнонауковий); рівні (загальнотеоретичний, навчального предмета, навчальної інформації); форми (повна (інтегровані курси), часткова (інтегровані уроки), блочна (інтегровані блоки)). Таким чином інтеграція є багатограним явищем, що дає широке поле для її впровадження в освітній процес.

Сьогодні у педагогічній практиці інтеграцію спостерігаємо на рівні міжпредметних зв'язків у викладанні інтегрованих курсів (наприклад, для початкової школи і 5 класу – «Природознавство»; для 10-11 класів – «Природознавство», «Математика: алгебра і початки аналізу та геометрія», «Історія: Україна і світ»). Однак спостерігається тенденція до введення інтегрованих курсів у курс базової середньої школи – наприклад, «Природничі науки, 5-9 кл».

Виходячи з вищезгаданого, зазначимо, що учні закладів загальної середньої освіти не володіють в повній мірі знаннями, які б можна було об'єднувати, та встановлювати між ними паралелі. Уявлення про загальну

картину світу учні отримують у початковій школі. Далі, на нашу думку, для ефективного розвитку особистості їм необхідно отримати певний багаж знань (наприклад, вивчити основи предметів природничої галузі в основній школі), на базі якого і має відбуватися подальша інтеграція. У старшій школі учні в силу своїх вікових особливостей готові до поєднання змісту загальних питань із курсів біології, географії, основ здоров'я, хімії і фізики за рахунок загальних структурних елементів знань в єдину систему.

Впровадження інтегрованих курсів (мова не йде про профільні предмети) у старшій профільній школі, дасть можливість: забезпечити учням доступність змісту кожного з предметів, що до них входять; усунути другорядний і ускладнений матеріал, дублювання знань з різних предметів; об'єднати отримані в основній школі знання в єдину систему у ході навчання і виконання навчальних проєктів; активізувати пізнавальну діяльність учнів протягом всього періоду навчання; змінити їхню мотивацію до навчання, що вплине на формування умов для вільного розвитку особистості учня, вільного використанню його знань у повсякденному житті; дасть можливість сформувати науковий світогляд.

Таким чином, головна мета інтегрованих курсів – формування в учнів цілісного уявлення про оточуючий світ, що впливає на постановку певних життєвих цілей і прагнень та в кінцевому результаті віддзеркалюється в ідеалах і поглядах, нормах поведінки, професійному самовизначенні особистості.

Ключові слова: інтеграція, інтегровані курси.